

biblických slov především v Písmu samém. Jednak jako „viator“ věřícího srdce má připustit moc biblických slov znamenat smysl podle Krista či Ducha svatého, ale především má rozpoznat v bibli samé neomylný interpretační princip Kristovy životní praxe a jeho apoštolů. Sebevykládající Písmo se tak zároveň pro Jakoubka stává měřítkem vší pobiblické tradice, a tím i vykládající církve.

Při pokusu o stopování takto různých přístupů k biblickému textu jsme zjistili, že kamenem úrazu obou teologů se zdá být rozdílné přesvědčení o funkčnosti hermeneutické teorie, kterou od 12. století v návaznosti na Augustina pěstovala především svatoviktorská škola. Přičemž její důrazy potom našly do budoucna rozhodující vyjádření v učení o smyslu Písma Tomáše Akvinského. Zdá se, že zatímco Jakoubkovo myšlení z této tradice vychází, když zdůrazňuje funkci prostého smyslu biblických slov jako nutný základ pro „duchovní znamenání“, nominalistická většina spolu s Gersonem se s ní rozchází, když rozhodující kritéria pravého „sensus litteralis“ Písma hledá mimo text sám. Celá polemika mezi Gersonem a Jakoubkem se tak jeví vyrůstat z jednoho dědictví předchozích staletí, které nicméně u každého z nich nabylo odlišného významu.⁹⁰ Naši studii ovšem takto uzavíráme s vědomím, že mnohé z této problematiky stále zůstává k dalšímu zkoumání.

Summary

THE EXEGESIS AND AUTHORITY OF THE BIBLE IN THE POLEMIC BETWEEN JEAN GERSON AND JAKOUBEK OF STRÍBRO IN 1417

The article compares two hermeneutical concepts of the Bible interpretation, which arose 1417 as a result of the polemic between the leading theologian at the Council of Constance Jean Gerson and the restorer of

⁹⁰ Tato ambivalence nicméně mohla být předznamenána již přístupem samotného Tomáše Akvinského, jak naznačil THOMAS FORSYTH TORRANCE, *Scientific Hermeneutics according to St. Thomas Aquinas*, in: *Journal of Theological Studies*, N. S. 13, 1962, s. 257-289: „Now it is undoubtedly admitted that the articles of faith and the understanding of them by church are derived from and are subordinated to the scripture, but practically St. Thomas's method meant, not only assent to the authoritative interpretation of the church to begin with, but the guidance of all understanding of the scriptures by the church.“ (s. 287).

layman-chalice Jakoubek of Stříbro. Even though Gerson confirms to the Utraquists that the Scripture is an unrivalled and sufficient source of the divine revelation, he emphasizes simultaneously that this is true only for a right interpreted biblical text. Only in this case the Scripture endures no counterweight in the human argumentation. His ten hermeneutical rules reveal that the bare Scripture (*nuda Scriptura*) is for him neither self-authenticating nor self-interpreting. And as Christ together with the Holy Spirit trusted the right sense of Scripture with the church, particularly with the primitive one, the interpreter must draw it from the ecclesiastical tradition. Otherwise he is arrogant and proud and his understanding arbitrary. Jakoubek, however, advocates the opposite: the exegete or reader, it can be even a layperson, should read out the right sense from the Scripture itself. On one side he assumes that the interpreter cannot evade the literal sense of Scripture, author of which the Holy Spirit is, but must take it seriously as an indisputable prerequisite in the spiritual sense. On the other side he recognizes in the Bible even a narrower principle of interpretation: Christ's living manner (*praxis Christi*) and that of his apostles. Thus the biblical sense, which is derived by the reader from the Bible itself, can become the „judge“ of the post-biblical tradition and the interpreting church, while according to Jakoubek the contemporary church fails at its judgment. It seems very probable that the difference between these two theologians has its root in the divergent attitude to the applicability of the previous hermeneutical tradition, e.g. that of Thomas of Aquin and Hugo of St. Victor. While Jakoubek seems to rest on it, Gerson might have abandoned it, as he passed the criterion of interpretation from within the text on to the church.

Zusammenfassung

DIE EXEGESE UND AUTORITÄT DER HEILIGEN SCHRIFT IN EINER POLEMIK ZWISCHEN JOHANNES GERSON UND JACOBELLUS VON MIES AUS DEM JAHRE 1417

Der Aufsatz vergleicht zwei hermeneutische Konzepte der Bibelauslegung, die als ein Resultat einer Polemik zwischen dem führenden Theologen des Kostanzer Konzils Johannes Gerson und dem Erneuer des Laienkelchs Jacobellus von Mies im Jahre 1417 entstanden sind.